Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER ONDERTEKENING
Aan: MPVO (en MOCW)

Voortgezet Onderwijs

Van

Datum
09 november 2023

Referentie
42386701

Bijlagen
Voortgangsbrief stimulerend toezicht in het funderend onderwijs

Intern OCW afgestemd
IVHO, KENNIS, PO, VO, WJZ

nota

Voortgangsbrief versterking toezicht in het funderend onderwijs

Aanleiding

Op 21 november 2022 is de Kamerbrief *Samen voor beter onderwijs, duidelijk over kwaliteit* verstuurd. De *Voortgangsbrief versterking toezicht in het funderend onderwijs* beschrijft de voortgang van de maatregelen. Het streven is om de brief, samen met de brief *Voortgang toezegging concrete eisen aan onderwijskwaliteit*, op 24 november naar de Tweede Kamer te versturen zodat Kamerleden nog de tijd hebben om de brief te agenderen voor het commissiedebat op 13 december. We sturen deze brief parallel ook naar MOCW ter kennisgeving gelet op zijn verantwoordelijkheid voor de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie).

Geadviseerd besluit

Het ondertekenen en verzenden van bijgevoegde brief aan de Tweede Kamer door MPVO.

Kernpunten

- De ontbrekende passages zijn toegevoegd, dit betreft:
  a. Bijstelling onderwijsresultatenmodel (blz. 4)
  b. Planning inspectie 2024 (blz. 7)
  c. Alternatief waardering *Goed* en het predicaat Excellent (blz. 8)

  Deze passages zijn gemarkeerd in de *track changes*-versie.
- De punten die in de brainstorm (d.d. 7 november) naar voren kwamen en uw feedback op de brief zijn in deze versie verwerkt:
  d. Meer onderzoeken op scholen (blz. 7)
  e. Bij *Uitbreiding ondersteuning aan scholen en schoolbesturen* (4.1) vroeg u om toelichting.
  f. Verplichte ondersteuning bij *zeer zwak* (blz. 9) als onderdeel van *Uitbreiding ondersteuning aan scholen en schoolbesturen*
  g. Het verkennen van meer handhavingsmogelijkheden (blz. 12)
- De toon in de brief is ook aangepast naar aanleiding van uw feedback.

Toelichting

a. Op bladzijde 4 is de passage *Bijstelling onderwijsresultatenmodel* (1.4) toegevoegd. Het is een tamelijk uitgebreid stuk maar daar is voor gekozen omdat op deze manier de Kamer meegenomen kan worden in het model en waar het voor gebruikt wordt. De evaluatie is een omvangrijk proces en neemt meer tijd in beslag dan in de vorige brief is toegezegd.
b. De gewijzigde planning van de inspectie voor 2024 en de toelichting daarop is opgenomen in de inleiding van *Meer contact en zicht op kwaliteit in de school* (blz. 7).

c. Het proces om tot mogelijke alternatieven te komen voor *Goed* en Excellent is nog niet afgerond. Daarom wil de IvhO niet vooruitlopen op de uitkomsten door mogelijke alternatieven op te nemen in de brief. De inspectie heeft aangegeven te kijken binnen de huidige mogelijkheden die de wet biedt om invulling te geven aan een versterking van het stimulerend toezicht, dit ziet dan op kennisdeling en het stimuleren van de lerende cultuur. Om de Kamer nog wat meer mee te geven, is daaraan toegevoegd dat differentiatiemogelijkheden door het toevoegen van het oordeel *Goed* ook een mogelijkheid is die u overweegt. U kunt eventueel nog toevoegen dat u de besluitvorming overlaat aan een nieuw Kabinet.
d. Bij *Meer onderzoeken op scholen* (2.1) stond 'In de gevallen waar na onderzoek uiteindelijk geen risico's werden geconstateerd, werden deze onderzoeken alsnog als zinvol bestempeld door inspecteurs, mede omdat het handvatten biedt voor stimulerend toezicht.' Die zin wekte mogelijk de indruk dat er veel gevallen waren waar na onderzoek geen risico's werden geconstateerd. Volgens de inspectie is dat nauwelijks het geval, daarom is die zin verwijderd.
e. Bij *Uitbreiding ondersteuning aan scholen en schoolbesturen* (4.1) vroeg u om toelichting. Op dit moment werken collega's aan een permanente ondersteuningsstructuur, die de ondersteuning uit GWGB(+), LV en het masterplan basisvaardigheden omvat. Er liggen verschillende opties op tafel. De opties verschillen in de mate waarin de ondersteuning werkelijk onderdeel is van de OCW-organisatie. Het gaat er bijvoorbeeld om of adviseurs in dienst moeten treden van OCW of juist in dienst moeten zijn van een externe partij. Dit raakt sterk aan de discussie over de sturingsfilosofie van de overheid n.a.v. het IBO. Op dit moment worden de opties besproken in de MT's, later wordt u een aangescherpte notitie voorgelegd. Om hier niet op vooruit te lopen, is het wenselijk hier nog geen uitspraken over te doen in de brief.
f. In de brainstormsessie over de voortgangsbrief toezicht van 7 november heeft u het besluit genomen dat ondersteuning bij scholen die zeer zwak zijn verplicht wordt. Aanvankelijk zou u hier nog een separate nota voor ontvangen maar na uw besluit is dat achterhaald. We vinden het in het kader van de volledigheid belangrijk u de voor- en nadelen mee te geven:
    - Voordelen:
        - Kwaliteitsverbetering op alle scholen: de kwaliteit moet op alle scholen op orde zijn. Het is niet acceptabel dat scholen weigeren deel te nemen aan een programma dat kan helpen de kwaliteit te verbeteren.
        - Programma's zijn effectief: uit de evaluaties blijkt dat de ondersteuningsprogramma's Goed Worden, Goed Blijven en Leren Verbeteren effectief zijn: vrijwel alle zeer zwakke scholen hebben zich na een jaar hersteld naar onvoldoende, of zelfs al naar voldoende.
    - Nadelen:

- De noodzaak is beperkt: bij vrijwillige ondersteuning neemt slechts een zeer kleine groep zeer zwakke scholen niet deel aan de ondersteuningsprogramma's die door OCW worden gefinancierd. Het afgelopen jaar betrof dit 7 scholen in het PO en 2 scholen in het VO. Scholen die niet deelnemen aan een traject dat (via aanbesteding) door OCW wordt besteed, ontvangen eigenlijk altijd wel een andere vorm van ondersteuning, bijvoorbeeld vanuit de gemeente of een zelf ingeschakelde externe instantie. Dat scholen niet deelnemen aan de door ons gefinancierde trajecten, betekent niet dat ze niet werken aan verbetering.
- Verplichting is juridisch complex: de verplichting vereist een juridisch complex traject, met name op punten als art. 23 Gw en staatssteun. Dit kan zorgen voor een lang(er) wetstraject.
- Reputatie van ondersteuningsprogramma's kan dalen: verplichting kan ertoe leiden dat deelname meer als straf wordt gezien dan als hulpmiddel.
- Langdurige financiële consequenties: nu is sprake van cofinanciering, mogelijk zal deelname bij verplichting geheel door OCW moeten worden bekostigd. Zo lang deze wettelijke plicht bestaat, rust op OCW ook de plicht dit te financieren.
- Kwetsbaar voor OCW/minister: OCW wordt door een wettelijke verplichting verantwoordelijk wordt voor de verbetering van de onderwijskwaliteit van individuele scholen. Het kan zijn dat OCW wordt bevraagd over individuele verbetertrajecten.
- Mogelijk een verzwaarde taak van de inspectie: wanneer het oordeel zeer zwak meer consequenties heeft (verplichte deelname), is de kans groter dat scholen deze oordelen gaan aanvechten.

o Alternatieven (eventueel in combinatie mogelijk):
- Betere informatievoorziening over ondersteuningsaanbod: sommige scholen die niet deelnemen, blijken dit niet te doen omdat zij niet op de hoogte zijn van het aanbod en pas relatief laat door de ondersteuningsprogramma's benaderd worden
- Aanvullende bekostiging verlenen voor borging van het verbetertraject, zodat gebrek aan tijd of middelen geen drempel meer is.

In de Kamerbrief zijn wij uitgegaan van uw besluit van 7 november jl., daarom is in de brief aangekondigd dat er wordt gestart met een wetstraject. Indien u uw besluit heroverweegt wordt de tekst in de Kamerbrief hierop aangepast.

g. WJZ heeft een tekstvoorstel gedaan m.b.t. het verkennen van meer handhavingsmogelijkheden. In de tekst van WJZ stond dat pas na de evaluatie van de Wet Uitbreiding Bestuurlijk Instrumentarium (WUBI) wordt gekeken naar mogelijkheden om tot verdere verbetering van de

handhavingsmogelijkheden te komen. Ons voorstel is om dat separaat te doen, dit is ook opgenomen in de brief.